

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Zřízení Vojenského technického ústavu.

Ministerstvo národní obrany zřídilo 1. října 1925 Vojenský technický ústav, jehož velitelem byl jmenován gen. inž. Fr. Kolařík. Základ ústavu byl dán tím, že do něho především přešlo výzkumné a zkušební oddělení (46.) MNO. s veškerým personálem a zařízením a od 15. února t. r. přecházejí v ústav technické agendy dělostřeleckého a zbrojního odboru MNO., t. j. celé zbrojně-technické oddělení (29.), převážná část zbrojně-strojního odd. (28.) a části 25. (obranu protiletadlové) i 27. oddělení (munice a látky výbušné).

Tato organizační opatření směřují jednak k tomu, aby technická práce výkonná (v daném případě studijní, pokusná konstrukční) pokud byla v MNO. konána, byla oddělena od ústřední administrativy, jednak k tomu, aby soustředěním příbuzných technických agend byl dán základ k instituci, jež by, postupně vybavena kompetencí, personálem i materiálními prostředky, byla s to, aby řešila nejnaléhavější technické otázky armády: otázky konstrukce a materiálu výzbroje a výstroje.

Na podrobné organizaci, dalším budování a personálním zajištění ústavu se pracuje. Prozatím je ústav organizován ve čtyřech odděleních: zbrojním (býv. 29. odd. a část 25. odd. MNO.), technologickém (převážná část býv. 46. odd. MNO.), všeobecném (převážná část 28. odd. MNO.) a výzkumném (část 46. odd.). Umí-

stění ústavu je provisorní: oddělení technologické a výzkumné má své kanceláře, laboratoře a dílny v Praze IV. na Pohodělci, druhá dvě oddělení zůstávají zatím v místnostech ministerstva národní obrany v Bubenči

Stkpt. Josef Volf, p. pl. 38.

Jak zabezpečiti budoucnost našich rotmistrů.

Rotmistrovský sbor čs. armády skládá se nyní z příslušníků, které lze roz-
třídit ve 3 kategorie.

Jsou to:

- a) rotmistři převzatí z bývalé rakousko-uherské armády,
- b) rotmistři ze stavu domácího vojska, kteří se zavázali k další činné službě
teprve po státním převratu,
- c) rotmistři legionáři.

Ve skupině a) nutno opět rozlišovati:

1. rotmistry, kteří mají certifikát a
 2. rotmistry, kteří v bývalé rakousko-uherské armádě certifikátu nedosáhli.
- Skládá se tudíž náš rotmistrovský sbor z prvků dosti různorodých právě
tak, jako sbor důstojníků. Tato různorodost však nikterak nevedí jednotnosti ná-
zoru na otázku, která je velice akutní; je to otázka zabezpečení budoucnosti pří-
slušníků rotmistrovského sboru.

Budoucnost děle sloužících poddůstojníků v bývalé rakousko-uherské armádě
byla dokonale zajištěna.

Mohlo se sloužiti „do pense“ — bylo však této možnosti používáno jen ne-
patrně. Většina poddůstojníků z povolání sloužila „na certifikát“. Měl každý pod-
důstojník z povolání po dvanáctileté efektivní službě nárok na certifikát, který
mu zajišťoval právo přestupu do civilní státní služby. Certifikáty byly buď úřed-
nické nebo zřízenkové.

Byla tu však také možnost dosáhnouti hodnosti důstojnické (voj. úřednické)
v některých skupinách vojenské hierarchie (účetnictvo, proviantnictvo, účetní kon-
trolla, vojenská registratura, vojenské stavebnictvo, vojenská evidence atd.). Mnohé
z těchto kategorií doplňovaly se téměř výhradně ze sboru poddůstojníků.

Při jmenování důstojníkem (vojenským úředníkem) nebo při odchodu z činné
služby dostal děle sloužící poddůstojník odbytné (Abfertigung), t. j. 25% své slu-
žební premie za všechna odsloužená léta v kategorii děle sloužících. Toto odbytné
tvorilo na tehdejší dobu slušný peníz, který každému při přechodu do nového po-
volání dobře posloužil.

Tímto způsobem zajišťovala si bývalá rakousko-uherská armáda stále mladý
sbor poddůstojníků z povolání a poskytovala starším poddůstojníkům slušné další
existence.

V naší armádě není otázka zabezpečení budoucnosti rotmistrů dosud plně
vyřešena. Náběh k tomu činí nedávno vydaný služební předpis Org. III.-2 —
„Organizační předpis pro rotmistry“. Je to předpis zatím, jak dokazuje označení
na titulní straně. Z toho lze právem souditi, že jeho ustanovení nejsou nikterak
konečná nebo nezměnitelná. Je to kniha velice obsáhlá, která však při vši své
podrobné důkladnosti obsahuje mnoho podrobností a samozřejmostí, vyňatých
z jiných služebních předpisů.

Jisto je, že sbor rotmistrů neuvítal tohoto předpisu s přílišným nadšením
a že nepokládá řešení otázky své budoucnosti tímto způsobem za konečné a de-
finitivní.

A nyní stručně obsah předpisu v hlavních rysech.

Podmínky pro přijetí do sboru rotmistrů jsou:

1. dvouletá přípravná služba po skončené službě presenčení;
2. absolvování školy pro výchovu rotmistrů během této přípravné slu-
žební doby;
3. zvláštní zkouška způsobilosti před jmenováním rotmistrem;
4. Absolvování jednorocní aplikační školy po jmenování rotmistrem.

Uvážíme-li, že základní podmínkou k přijetí do přípravné služby — kromě
ještě mnoha jiných v předpise detailně uvedených podmínek — je úplná nižší
střední nebo měšťanská škola (nebo školy jim na roveň postavené), musíme
uznati, že požadavky na rotmistra kladené nejsou nikterak malé.

Předpis stanoví 3 rotmistrovské hodnosti a to:

- a) rotmistr,
- b) štábní rotmistr,
- c) praporčík.

Z celkového systemisovaného počtu všech rotmistrů z povolání může být
nejvýše:

50% rotmistrů,
40% štábních rotmistrů,
10% praporčíků.

Rozdělení tohoto počtu na jednotlivé zbraně a služby bude řešeno ve zvláštních směrnicích pro povyšování rotmistrů.

Vyhledky do budoucnosti jsou:

- a) postup jmenováním do vyšších rotmistrovských hodností;
- b) možnost přestupu do jiných oborů veřejné státní správy;
- c) možnost postupu do hodností důstojnické.

Povyšování do vyšších rotmistrovských hodností je vázáno na úspěšnou činnou službu a vzorné chování ve službě i mimo službu po dobu nejméně posledních 3 let před podáním návrhu na povýšení. Průkazem úspěšné činné služby jest, dosáhne-li aspirant nejméně 100 bodů v popisu a nemá-li v žádné rubrice části II. záznamu způsobilosti před násobením známku horší než „3“. Kromě toho je potřeba dosáhnouti určitého počtu služebních let, jichž počet stanoví pro každé povýšení MNO.

Mimořádné povýšení se připouští — vyžaduje však celkové kvalifikace nejméně 120 bodů a přiznání znalosti služebního jazyka slovem a písmem před násobením známkou „5“.

Pozoruhodné je ustanovení nového předpisu, že povýšením do vyšší hodnosti nelze dosáhnouti platu vyššího stupně dříve, než jak stanoví § 9 požitkového zákona z roku 1920, t. j. časovým postupem.

Zůstává tudíž dosavadní platová třída pro rotmistry beze změny v platnosti i pro obě nové rotmistrovské hodnosti a povýšením nezíská se hmotně nic. Tento danajský dar vzbudil mezi rotmistry zajisté pochopitelný odpor. Očekávalo se, že pro každou rotmistrovskou hodnost bude stanovena zvláštní platová třída, takže povýšením do vyšší hodnosti dostal by se povýšený také do vyšší platové třídy.

Podle vládního návrhu na úpravu platovou je nejnižší roční gáze rotmistra (I. stupnice) Kč 7200— čili měsíčně Kč 600—; nejvyšší roční gáze (10. stupnice) Kč 13068—, t. j. měsíčně Kč 1089—. K tomu činovné pro všechny stupnice stejné Kč 3300—. Gáze + činovné činí tudíž v nejnižší stupnici Kč 10500— ročně čili Kč 875— měsíčně, v nejvyšší stupnici Kč 16368— ročně čili Kč 1364— měsíčně.

Jak viděti, není návrh nové platové úpravy pro rotmistry nikterak lákavý. Zajímavé je srovnání, které v článku „Boj o nový požitkový zákon“ přináší č. 20 VII. ročníku „Hlasu Národní obrany“.

Autor zde vypočítává:

1. Předválečný plat ženatého šikovatele v 7. služebním roce v Praze (7krát násobeno).

2. Požitky ženatého bezdětného rotmistra v 7. služebním roce, t. j. v 3. platové stupnici podle zákona 394/1922.

3. Plat podle nového vládního návrhu pro ženatého rotmistra v 7. služebním roce 3. platové stupnice.

Poměr platů je (ročně):

ad 1.	Kč 13703'44,
ad 2.	Kč 12964'30,
ad 3.	Kč 11800—.

Poznámek k tomu netřeba.

Jsou tudíž naši rotmistři na tom mnohem hůře než četnictvo, finanční stráž, státní policie a civilní státní zaměstnanci-podúředníci.

Rotmistři z povolání mohou býti převzati do jiných oborů veřejné státní správy s povolením MNO. Je-li potřeba k přestupu do žádaného oboru zkušební praxe, povoluje MNO, přiměřenou dovolenou bez požitků — není-li to na újmu vojenské služby.

Rotmistři legionáři mají pro přestup do jiných oborů veřejné státní správy přednostní práva podle zákona ze dne 24. července 1919, č. 462 Sb. z. a n. a ostatních zákonných nařízení — a to na 50% volných míst, vyhrazených paragrafem 4. tohoto zákona; manipulační a kancelářská místa, na něž mají legionáři právo podle § 5. citovaného zákona, se propůjčují především legionářům až do výše 75% volných míst; zbývajících 25% těchto míst se uděluje především uchazečům z řad rotmistrů certifikatistů, a není-li jich, rovněž především legionářům. Rotmistrů legionářů má armáda asi 3000, rotmistrů certifikatistů asi 500. Z certifikatistů reflektují na přestup do státní služby všichni, poněvadž je to jejich životní cíl, a z rotmistrů legionářů také jistě velké procento, poněvadž si svou existenci přestupem značně zlepši.

Vzhledem na přednostní práva rotmistrů legionářů a certifikatistů — a na dosavadní mimořádné těžkosti spojené s jejich umísťováním v státní službě zdá se býti pro ostatní rotmistry možnost přestupu do jiných oborů veřejné státní správy prozatím naprosto ilusorní. Ale i pro pozdější doby není valných vyhlídek

vzhledem na veliký počet privilegovaných čekatelů. V poslední době vlna restriktce ve všech oborech státní správy bere naději jak legionářům, tak certifikatistům.

Jaké těžkosti působí umístění 500 certifikatistů v civilní státní správě, o tom svědčí memorandum Svazu rotmistřů ministru NO, uveřejněné v čís. 5. VII. ročníku „Hlasu Národní Obrany“. Svaz v tomto memorandu důtklivě žádá MNO, aby se konečně smilovalo nad certifikatisty, neustále marně čekajícími, a aby jejich umístění urychlilo.

Možnost postupu do hodnosti důstojnické rozvádí předpis dosti široce. Právě však hned s počátku v § 110. 2: „Rotmistři z povolání nemají však žádného zákonného nároku ani na jmenování důstojníky ani na automatické zařazení do hodnostních tříd vojenských gázistů.“

Rotmistr může dosíci důstojnické hodnosti ve skupinách zbraní i služeb, které jsou uvedeny v příloze 20. citovaného předpisu, t. j. téměř ve všech skupinách, kde není požadováno vzdělání vysokoškolské.

Hodnosti důstojníka zbraní dosáhne rotmistr toliko po úspěšném absolvování vojenské akademie. Vstup do akademie je vázán na tyto podmínky:

1. Úplné středoškolské vzdělání; aspiranti s nižším vzděláním musí se podrobiti zvláštní přijímací zkoušce;

2. stáří menší než 30 let;

3. svobodný stav;

4. činná služba v hodnosti rotmistra nejméně 1 rok;

5. vyhovění všem ostatním podmínkám, uvedeným v § 111 citovaného předpisu (bezúhonnost, společenská bezvadnost, dokonalá znalost služebního jazyka, znalost některého menšího jazyka atd.).

Ve válce mohou býti praporčíci, kteří se vynikajícím způsobem v bitevní oblasti osobně vyznamenali, jmenováni důstojníky (podporučíky), aniž splnili tyto podmínky.

Hodnosti důstojníka služeb dosáhne rotmistr z povolání buď po úspěšném absolvování speciální důstojnické školy nebo po odborné přípravě spojené s vykonáním předepsané odborné zkoušky. Množství podmínek jakož i rozsah potřebných zkoušek je obsažen v obšírném oddílu VII. zmíněného předpisu a nelze se tím v mezích této stati z nedostatku místa podrobněji zabývat. Možno však říci, že prakticky má význam pro naše rotmistry toliko odborná příprava (odborná praxe) s předepsanou odbornou zkouškou. Zde má pilný a snaživý aspirant ještě největší čáku na konečný úspěch. Vstup do speciálních důstojnických škol je značně ztěžován předepsanou přijímací zkouškou, jež je největším úskalím všech aspirantů, kteří nemají plného středoškolského vzdělání. V roce 1924 hlásilo se k přijímací zkoušce do školy pro výchovu důstojníků hospodářské služby více než 40 rotmistřů — a s úspěchem složil zkoušku toliko jeden. Jsou tudíž speciální důstojnické školy odkázány hlavně na příliv maturantů. Pro budoucnost rotmistřů jsou — až snad na jednotlivé výjimky — celkem bezvýznamné, ba, mohou se pro ni státi zakrátko citelnou pohromou. Chrlíce každoročně značný počet absolventů, zaplaví jimi všechna dosud volná místa, zejména nebude-li včas dosti aspirantů z řad rotmistřů, majících odbornou přípravu s odbornou zkouškou.

To je asi stručně vyličení vyhlídek našich rotmistřů do budoucnosti, jak si je představuje zmíněný předpis.

Skutečnost bude však poněkud jiná.

Ze všech svrchu uvedených vyhlídkových možností lze vážně počítati toliko s první t. j. s postupem do vyšších rotmistrovských hodností nebo jinými slovy: se službou ve sboru rotmistřů až do výslužby nebo do smrti.

Vyhlídka druhá, t. j. přestup do jiných oborů veřejné státní správy — nemá v dohledné době naděje na uskutečnění z důvodů řečených již při rozboru této možnosti.

Ani vyhlídka třetí, t. j. možnost postupu do hodnosti důstojnické, nemá valného praktického významu. Jsou podmínky pro tuto možnost těžké, že na jejich zdoání mohou s úspěchem pomýšleti jenom nečetní jednotlivci, a to ještě snad jenom v některých službách. V kategorii zbraní je to vyloučeno téměř naprosto.

Co tedy zbývá? Jak již řečeno — sloužiti dále v kategorii rotmistřů. A právě zde nejsou vyhlídky do budoucnosti nijak vábívé.

Nebude-li vládní návrh na platovou úpravu v poslední chvíli zlepšen, budou hmotné poměry aktivních rotmistřů příliš utěšené. § 57-Org.-III.-2 připouští sice právo vedlejšího zaměstnání a tím i vedlejšího výděлку, ovšem omezené, není-li to na újmu službě a nepřiči-li se to cti a dobrému jménu rotmistra z povolání. Těch šťastných, kteří dosáhnou v dnešní neutěšené době nějakého vedlejšího výděлку, bude však velice málo. Bude moci rotmistr za tak stísněných

hmotných poměrů sloužiti 35 let ve skupině zbraní? Sotva. Vojenská správa přihlíží ovšem v novém předpise i k této okolnosti. § 40 praví, že ze skupiny zbraní do skupiny služeb mohou býti přeloženi:

a) rotmistři nejstarších ročníků zbraní, kteréžto ročníky budou každoročně ve Věstniku věcním oznamováni;

b) rotmistři, kteří nejsou už tělesně schopni vykonávati řadovou službu, i když nepřináleží k nejstarším ročníkům.

Mista, která jsou vyhrazena rotmistřům zbraní při překládání do skupin služeb, jsou uvedena ve sloupci 7. a 9. přílohy 1. zmíněného předpisu.

I když připustíme, že přeložený rotmistr zbraní se po předepsané praxi skutečně vpraví do nového oboru, doposud mnohdy mu zcela neznámého, naskytá se mimoděk otázka, bude-li těchto míst vždycky tolik, aby na ně mohli býti ustaveni všichni rotmistři zbraní nejstaršího ročníku. Dále je otázka, jak takového překládání zestárých rotmistřů půjde dotčeným službám k duhu. O tom ovšem nelze dosud mluvit.

A co bude s rotmistry-hudebníky, až zestárnou? Budou s nimi těžké pochody a namnoze také těžká hra. Je známo, že stárím ztrácí se mnohdy „nátlak“, a co pak? „Překládání rotmistřů z jedné skupiny služeb do druhé z pravidla nelze,“ praví § 41 citovaného předpisu; připouští se ovšem ojedinělé výjimky, jež posuzuje MNO podle volného uvážení. — Zkrátka — vojenské hudby budou přestárlými rotmistry trpěti nejvíce.

Těchto nevyjasněných poměrů v otázce budoucnosti našich rotmistřů povšimly si také již i strany politické, což dokazuje řeč poslance Davida v Národním shromáždění dne 2. října 1925.

Praví tu:

„Při reorganisaci armády, ke které zajisté dojde, bude třeba do důsledku vyřešiti otázku sboru gážistů m. h. t.ř. a sboru poddůstojníků z povolání, pokud se týče zajištění jejich budoucnosti, neboť je nemyslitelné, aby takový sbor měl pouze přirozený odchod smrti nebo pensionováním.“

Nově vydaný zatím-předpis Org.-III-2 otázky rotmistrovské, jak z tohoto pojednání zřejmo, zcela nevyřešil. Většina jeho opravdu slibných ustanovení má pro dnešní generaci rotmistřů cenu velmi problematickou.

V dnešní situaci potřebuje však sbor rotmistřů hlavně dvou věcí a to:

1. Takové úpravy služebních platů, aby jeho příslušníci mohli snesitelně žíti a nebyli nuceni ohlížeti se po vedlejší výdělku.

2. Aby po 12leté úspěšné službě mohli dosáhnouti zákonitého nároku na zaopatření ve veřejné státní službě asi za podobných podmínek a okolností, jako to bylo v bývalé armádě rakouské.

Tyto dva požadavky jsou stěžejní.

O prvním možno doufati, že naň bude pamatováno při přepracování vládního platového návrhu.

O druhém se dosud nelze vysloviti.

Ale je nutno říci již jednou otevřeně, ať již se to komu líbí nebo nelíbí, že jen tímto řešením se může sboru rotmistřů pomoci z dnešní i budoucí neudržitelné situace. Jisto je, že bez zajištěné vyhlídky do budoucnosti nebude řádného a spokojeného sboru rotmistřů, nebude však ani řádného sboru dělesloužících poddůstojníků, na němž záleží vojenské správě již nyní a bude záležeti ještě více v blízké budoucnosti. Při zkrácené služební době bude zapotřebí velkého počtu dělesloužících poddůstojníků.

Rozkaz ZVV č. 99. ex 1925 stanoví jejich počet u jednotlivých těles a ústavů na rok 1926 a jsou tu čísla velice účtyhodná. Ze sboru dělesloužících bude se zpravidla doplňovati sbor rotmistřů. Kdo však se zaváže dobrovolně k další činné službě, nemá-li kromě slabé naděje, že se snad jednou může stát rotmistrem z povolání, žádné jiné vyhlídky do budoucnosti? Tuto okolnost zdůrazňuje též senátor Klofáč ve článku „Branná reforma“, uveřejněném v 1. čísle VII. ročníku „Hlasu Národní Obrany“. Píše tu v odstavci „Instrukční sbor“:

„Tyto sbory (t. j. důstojníci a rotmistři) by však samy o sobě nestačily. Pro praktické provádění výcviku nováčků je třeba ještě velkého počtu nižších šarží. Tohoto pro výcvik nutného počtu chceme dosáti instruktorským sborem (kádrem, tělesem), sestaveným pokud možno z dobrovolně se k vojenské další službě (3—5 let) přihlásivších občanů, jimž by byly zajištěny po ukončení několikaleté presenční služby zvláštní výsady — na př. peněžité odměny, případně přijetí do státních služeb a pod.“

Téže věci, t. j. zajištění dělesloužícím poddůstojníkům po delší činné službě přestup do státní služby, požaduje i podplukovník Ulman ve svém návrhu: „Jak lze rozřešiti otázku poddůstojníků jakožto instruktorů armády při kratší presenční službě?“ ve 4. čísle VI. ročníku „Vojenských Rozhledů“.

Ano! Přijetí do státních služeb bylo by mocnou výpruhou pro dělesloužící poddůstojníky. Zde se uznává zásada, že je potřeba těmto lidem za jejich služby kromě systemisovaného platu dáti ještě něco více. A když by se již dělesloužícím nižším poddůstojníkům za jejich poměrně krátkou služební dobu mělo dostat zaopatření ve státní službě, proč se nemá této výsady dopřátí především zasloužilým rotmistřům po 12 a třeba i víceleté službě?

Stane-li se to, zbaví se vojenská správa důstojným způsobem starších rotmistrů, jejichž místa lehce doplní ze sboru mladých dělesloužících. Sbor těchto pak — poněvadž vyhlídky na rychlejší převzetí do sboru rotmistrů stoupnou — bude se snadno doplňovati novými silami. Otázka zabezpečení budoucnosti rotmistrů bude tím vyřešena, dosavadní trapná nejistota ve sboru rotmistrů promění se v radostnou důvěru v jistý životní cíl. Veřejná státní správa dostane loyální, ukázněné, dlouhou vojenskou službou charakterově vyzrálé úředníky a zřízení se osvědčeným smyslem pro řádné plnění svých povinností.

Věc stojí za to, aby se o ní uvažovalo. Nemůže býti překážek, které by se odstraniti nedaly.

RŮZNÉ.

Francie a j.:

Vojenské rozpočty některých států na rok 1926 proti rozpočtům z r. 1914 byly sníženy, a to ve Francii o 40% a v Itálii o 10%. Za to však Spojené státy amer. mají rozpočet zvýšený o 140%, Japonsko o 89%, Anglie o 32%, Španělsko o 43% a Holandsko o 92%. R. M. S.

Anglie:

Zkoušky s otravnými plyny konají se v Anglii na zvířatech. Podle ministerské odpovědi na poslaneckou interpelaci bylo k tomu účelu použito od 14. května 1923 do 31. ledna 1926 celkem 2138 zvířat. Z nich bylo ihned po pokusu zabito 447, během jednoho měsíce 1132. Nejvíce bylo použito králíků (1136), pak 406 indických vepřů, 227 krys, 176 myší, 124 koček, 58 koz, 6 vepřů a 5 koní. F. M.

Náčelník hlavního štábu anglické armády, generál John Philip Cane, bude v nejbližší době vystřídán generálem lordem Cavanem. F. M.

Belgie:

Krise počtů v belgické armádě. Počátkem tohoto roku byla — jak známo — značně zredukována belgická armáda z 8 divisí na 6, zkrácena služba vojenská a zmenšen počet důstojníků i poddůstojníků. Zrušeny byly pěší pluky: 14., 15. a 16., 4. pluk pěších myslivců, 2. pluk karabiníků a 2. pluk granátnický, tři pluky jezdecké, čtyři pluky dělostřelecké a houfnicová skupina lehké divise, jeden pluk ženijní a sbor vozatajský. Existující jednotky trpí následkem zkrácení vojenské služby tak těžce nedostatkem mužstva, že výcvik je skoro nemožný jak u pěchoty, tak u jezdeckva. Stejný je nedo-

statek poddůstojníků, který ještě poroste. Starí poddůstojníci předváleční a váleční umírají a odcházejí do penze. Mladí snaží se vlivem nových poměrů opustiti co nejrychleji armádu nebo postoupiti do sboru důstojnického. Mnoho důstojníků se připravuje opustiti armádu, poněvadž je znepokojeno zprávami o další restrikci a bojí se, že by později nebylo schopno k civilnímu zaměstnání. Ze 412 civilních zaměstnanců Národní obrany bylo propuštěno 130. Situace jest již dnes kritická a bude prý se stupňovat. R. M. S.

Italie:

V italském letectvu připravuje se od příštího podzimu pravidelný odvod státního personálu jako v armádě pozemní a námořní. V té době také vyjdou první absolventi z letecké akademie. Cizí letouny a motory se poněmáhu nahrazují domácími výrobky. V nejbližší době bude zaveden kovový stíhací letoun, typu Devoitine, konstruovaný v Itálii, který má výborné vlastnosti a vytlačí pravděpodobně všechny dřevěné aparáty. F. M.

Spojené státy severoamerické:

Letecký program Spojených států amerických na nejbližší pětiletí byl již schválen námořní komisí. V pěti letech bude zkonstruováno 1000 námořních letounů nejmodernějšího typu a tři vzducholodi, které budou mít trojnásobný objem zničené „Shenandoah“. Ročně bude vydáno na stavbu 20,000,000 dolarů. Jedna z nových vzducholodí bude úplně kovová. F. M.

Japonsko:

Podle námořního programu japonského budou vyrazené lodi nahrazeny

novými a 40: 4 křižáky, 3 dělovými ladicemi, 20 destroyery, 5 ponorkami a 5 pomocnými ladicemi v celkové ceně 325.000.000 yenů.

F. M.

Řecko:

Řecká města upisují s nadšením veliké peněžité částky na vybudování letectva. Soluň upsala částku na 25 strojů, Kavala na 10 strojů.

F. M.
Sktpt. W.

Z NAŠICH REVUÍ.

Ing. Stanislav Špaček: **Technicko-hospodářské zápisky ze Spojených států amerických.** Nákladem Jednoty přátel Masarykovy Akademie Práce, Praha 1925, stran 125, Kč 22, pro členy Kč 16.

Ing. Špaček, jenž byl v letech 1919 až 1921 jako technický attaché ve Spojených státech, předkládá naší veřejnosti své bohaté postřehy hospodářské. První část jeho zajímavého spisu, nadepsaná „Práce a pracovníci ve Spojených státech“, týká se civilní techniky. Poučuje nás o vzrůstu průmyslu a o jeho zaměstnanosti, o sociálních a hygienických zařízeních pro dělnictvo, o výchově učňů a j. Mluví o Fordově technickém ústavě, v němž je i 12 našich inženýrů. Druhá stať jedná o státním nákupu a o specifičtější a simplifikační akci. Z ní je zřejmo, že státní správa nakupuje úhrnně u velkých průmyslových a obchodních závodů. Ústřední nákup je tu organisován vědecky. Podporuje zjednodušení počtu výrobků (simplifikaci) a normalisaci jich (standardisaci). Jakost zboží zajištěna je podrobnou specifikací (popisem).

S hlediska vojenského jsou důležitý státi další. Je to hlavně průmyslová strategie. Jak známo, neměly Spojené státy až do světové války stálé armády. Smýšlení Američanů bylo protimilitaristické. Úkol tehdejšího námezdního vojska byl policejní, hlavně pro službu na hranicích Mexika. Ve světové válce postavila Amerika na 5 milionů mužů. Po válce zůstal stav stálého vojska jen 175.000. Tento stav byl postupně snížen na 125.000 mužů a 12.000 důstojníků, incl. všech posádek na ostrovech. Nyní však se jeví snaha snížit tento stav z úsporných důvodů až na 100.000 a vzrůstá úsilí zdokonalovati co nejvíce techniku armády, neboť Amerika je přesvědčena, že ráz příští války bude výlučně technický, kdežto válka předešlá byla ještě zápolením mass lidských.

Proto je zdokonalováno zejména výzkumnictví a pečuje se o vrcholné vyvícené odborníky a nejlepší materiál. Proto je kladen veliký důraz na vojenské inženýry. V Americe pokládají inženýrské pluky za nejvyšší obor služby (Hammond: The engineer, New York

1921). Žádají na inženýrovi, aby byl dokonalým vojákem i zdatným technikem. Jeho výchova vojenská, výcvik u pluků a civilní praxe dávají, čeho je mu zapotřebí. Ing. Špaček uvádí, že jej překvapilo, když mu byli umazaní obsluhovatelé elektrických pecí tavicích představeni jako majori americké armády. Veliký význam se klade na součinnost s kruhy inženýrskými a průmyslovými.

Největší pozornost věnuje autor průmyslové mobilisaci. Američané pocítili na svém těle, že několik set tisíc dolarů, vynaložených včas na mobilisační plán průmyslový, bývalo by jim ušetřilo několik miliard. Dnešní ministerstvo války má 7 oddělení pro průmyslovou mobilisaci, a to: 1. pro průmyslovou výrobu, 2. pro suroviny, 3. pro dopravu, 4. pro komunikace, 5. pro ekonomii, 6. pro zdravotnictví, 7. pro životní potřeby. Těchto 7 oddělení má pracovati společně s meziministerským úřadem federálním a se sborem pro výzkum. K nim se má připojit sbor pro součinnost s občanstvem, jenž za války soustřeďoval 148.000 veřejných rad pro obranu země spolu se 4 miliony žen, organisovaných v Ženském výboru rady.

Tyto poradní sbory pracují zdarma. Přes to se vypočetlo, že kdyby touto pohotovostí byla válka zkrácena o jeden den, stačilo by to k udržování takového tělesa na 50 let. Clarkson praví, že veřejnost by si měla uvědomiti, že pohotovost vojenská bez dokonalé pohotovosti průmyslové je jen zhoubné gesto, a Clémenceau prohlásil, že válečnictví 20. století vyžaduje, aby každý díl krve vojáků byl smíšen se 3 až 5 díly potu mužů v závodech, hutích, dolech a na polích.

Nynější průmyslový mobilisační plán dělí Spojené státy na 14 průmyslových distriktů. (V této staťi uvedeno 21 distriktů, v pozdější staťi 14. Jak mi autor vysvětlil, je nyní distriktů 14.) V čele každého distriktu je důstojník se zvláštní kvalifikací průmyslovou. Každý distrikt zevrubně vyšetřuje průmyslové možnosti ve své oblasti. Distrikt má sedm oddělení: ubytovací, zbrojní, spojovací, ženíjní, letecké, zdravotnické a chemické. Ve všech od-